

ภาพสะท้อนวัฒนธรรมจีนจากรวมเรื่องสั้น “ด้วยรักและผูกพัน”
ของ นริศพงษ์ รักวัฒนานนท์

A Reflection of Chinese Culture in Narispong Rakwattananon's
Collection of Short Stories “Family Comes First”

สรไน รอดนิตย์ / Sorranai Rortnit

ภาควิชาภาษาไทย วิทยาลัยศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต ปทุมธานี 12000, ประเทศไทย
Thai Language for Communication Department, College of Liberal Arts, Rangsit University,
Pathumthani 12000, Thailand

Email: Sorranai.r.rsu.ac.th

Received: January 6, 2024

Revised: February 1, 2024

Accepted: March 6, 2024

Abstract

This research article aimed to investigate the reflection of Chinese culture in a collection of short stories entitled “Family Comes First” by Narispong Rakwattananon. Data were gathered from 11 short stories and the content analysis was employed in the analysis. The results revealed three distinct aspects through which Chinese culture was portrayed. The first aspect concerned language serving as a culture that represented the nation, nationality, and unity of the people. The second aspect was related to people’s values, particularly the prioritization of male over female offspring, the significance of son’s marriage as a means of inheriting the family lineage, and respecting and obeying the elders. These values were found to be the causes of family problems. The last aspect included customs and beliefs such as paying respect to deities in the shrines, adorning spaces with red lanterns, donning traditional red Chinese costumes, showing reverence to ancestral spirits, and the practice of giving red envelopes.

Key words: Reflection, Chinese culture, Collection of short stories, Family Comes First

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนวัฒนธรรมจีนจากรวมเรื่องสั้น Family Comes First ด้วยรักและผูกพัน ของ นริศพงศ์ รักวัฒนานนท์ รวมเรื่องสั้นทั้งหมด 11 เรื่อง โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบภาพสะท้อนวัฒนธรรมจีน 3 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านภาษา พบว่า ภาษาเป็นวัฒนธรรมที่แสดงความเป็นชาติ เชื้อชาติ และแสดงถึงความผูกพันของชนชาติเดียวกัน 2. ด้านค่านิยม พบว่า มีค่านิยมเกี่ยวกับผู้ชายเป็นใหญ่ คือ การรักลูกหลานผู้ชายมากกว่าลูกหลานผู้หญิง ลูกชายต้องแต่งงานสืบทอดวงศ์ตระกูล และค่านิยมเกี่ยวกับสังคมอาวุโส ค่านิยมดังกล่าวส่งผลกระทบต่อครอบครัวหลายประการ 3. ด้านขนบธรรมเนียมและความเชื่อ พบว่า มีขนบธรรมเนียมและความเชื่อ การไหว้เทพเจ้าในศาลเจ้า การแขวนโคมแดง การสวมชุดกี่เพ้า สีแดง การไหว้บรรพบุรุษ และการให้อังปะ

คำสำคัญ: ภาพสะท้อน วัฒนธรรมจีน รวมเรื่องสั้น ด้วยรักและผูกพัน

บทนำ

วรรณกรรมที่สะท้อนภาพคนไทยเชื้อสายจีนมีหลายเรื่อง เช่น มงกุฎดอกส้ม ของ ถ้ายเถา สุจริตกุล ดงดอกเหมย ของ นันทนา วีระชน ลอดลายมังกร ของ ประภัสสร เสวิกุล และเรื่องที่โดดเด่นเป็นกระแสในปัจจุบันคือ Family Comes First ด้วยรักและผูกพัน ของ นริศพงศ์ รักวัฒนานนท์ ซึ่งเป็นรวมเรื่องสั้นที่ดีแถมแง่มุมต่าง ๆ ของชีวิตคนไทยเชื้อสายจีนได้อย่างชัดเจน ทั้งส่วนที่เด่นและส่วนที่ด้อย เช่น ความภาคภูมิใจในภาษาของตนเอง การมองผู้หญิงเป็นเพียงเครื่องจักรผลิตทายาท เพศสภาพต้องห้ามในครอบครัว นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมจีนด้านขนบธรรมเนียม ค่านิยม ความเชื่อได้อย่างสมจริง โดยสอดแทรกจินตนาการของผู้เขียนได้อย่างกลมกลืน เช่น การประกอบพิธีกรรมในวันมงคล การแสดงความคิดถึงผู้ตายต่อบรรพบุรุษ การให้ลูกชายเป็นใหญ่ ลูกสาวเป็นรอง ดังตอนหนึ่งจากเรื่องสั้นเรื่องพี่สาวของผม

ไม่เกลียดก็แปลกแล้ว ขนาดผมเองยังรู้สึกเลยว่าอะไร ๆ พ่อแม่ก็ผมตลอด ตอนกินข้าวทุกคนจะรุมตักโน้นตักนี้ให้ผมกิน ไม่ใช่แค่พ่อแม่หรอก อาмаก็เหมือนกัน ทั้ง ๆ ที่กับข้าวบนจานสูงยังกับภูเขาจนผมกินแทบไม่ไหว แต่กลับไม่มีใครสนใจตักกับข้าวให้พี่เลย ที่ต้องคอยตักข้าวกินเอง เมื่อไหร่ที่พี่ทำซอญล่อมกระทบกับจานเสียงดังเกินไปนิดเดียว ก็จะได้โดนดุทันที (Rakwattananon, 2021, p.223)

นอกจากเนื้อหาที่สะท้อนวัฒนธรรมจีนในแง่มุมต่าง ๆ แล้ว รวมเรื่องสั้น Family Comes First ด้วยรักและผูกพัน ของ นริศพงศ์ รักวัฒนานนท์ ยังมีความโดดเด่นโดยได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1 หนังสือดีเด่นรางวัลเชว่นปู้กวอร์ด ครั้งที่ 19 ประจำปี 2565 ประเภทรวมเรื่องสั้น (Thai Post, 2022) และยิ่งไปกว่านั้นรวมเรื่องสั้นชุดนี้ยังได้รับรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) ประจำปี 2566 อีกด้วย ดังคำประกาศบางส่วนของคณะกรรมการตัดสินรางวัลซีไรต์ (Thai PBS, 2023) ดังนี้

รวมเรื่องสั้น Family Comes First ด้วยรักและผูกพัน ของ นริศพงศ์ รักวัฒนานนท์ เล่าเรื่องคนไทยเชื้อสายจีนในมุมมองใหม่ ผู้เขียนใช้ “ความเป็นจีน” เป็นเครื่องมือในการตั้งคำถามต่อจารีตประเพณี

ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ รวมทั้งค่านิยมบางประการ เช่น ค่านิยมผู้ชายเป็นใหญ่ มายาคติของสายเลือด ตัวละครตกอยู่ในกับดักของประเพณี ผู้หญิงถูกกดทับให้ตกอยู่ในพันธนาการของความหมั่นแคร้ ประเพณีที่เคยเป็นสัญลักษณ์ของครอบครัวใหญ่ได้ล่มสลายลง สร้างบาดแผลให้แก่สมาชิกในครอบครัวและก่อให้เกิดโคกนาฏกรรม กระนั้น ในความ “ผูกพัน” ก็ยังคงมีความ “ผูกพัน” ที่เป็นเครื่องยึดโยงให้อยู่ร่วมกันได้

ผู้เขียนถ่ายทอดความเป็นจีนผ่านแนวการเล่าเรื่องที่หลากหลาย ทั้งแนวสมจริง (realism) แนวลึกลับนิยายมหัศจรรย์ (magical realism) ซึ่งเชื่อเชิญให้ผู้อ่านตีความได้หลายนัยและขยายประสบการณ์เฉพาะทางวัฒนธรรมไปสู่ประเด็นปัญหาร่วมในสังคม การใช้ผัสสะที่เอื้อต่อการตีความ เช่น การใช้สีแดง เพื่อสื่อความหมายที่ขัดแย้งกันระหว่างสีแห่งมงคลกับสีแห่งความตาย ช่วยสื่อบรรยากาศความลึกลับ ความน่าสะพรึงกลัว ความอึดอัด

เมื่อพิจารณาคำประกาศของคณะกรรมการตัดสินรางวัลซีไรต์ พบว่าวรรณกรรมเรื่องนี้มีภาพสะท้อนวัฒนธรรมจีนหลากหลายด้าน ซึ่งผู้อ่านสามารถเรียนรู้และเข้าใจวัฒนธรรมจีนด้านต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี จากเหตุผลดังกล่าวและจากการได้รับรางวัลนับเป็นการยืนยันได้ว่า วรรณกรรมชิ้นชุดนี้เป็นหนังสือที่มีคุณค่าอย่างมาก ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาภาพสะท้อนวัฒนธรรมจีนจากวรรณกรรมเรื่องสั้น Family Comes First ด้วยรักและผูกพัน ของ นริศพงศ รัควัฒนานนท์ เพื่อให้ทราบว่ามีวัฒนธรรมด้านใดบ้าง แต่ละด้านมีลักษณะและการปฏิบัติ อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนวัฒนธรรมจีนจากรวมเรื่องสั้น Family Comes First ด้วยรักและผูกพัน ของ นริศพงศ รัควัฒนานนท์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แนวคิดความสัมพันธ์ของวรรณกรรมกับสังคม ตามที่ Boonkhajorn (2017, p.5-6) ได้กล่าวไว้ ดังนี้

วรรณกรรมเป็นภาพสะท้อนของสังคม การสะท้อนสังคมของวรรณกรรมมิใช่เป็นการสะท้อนอย่างบันทึกเหตุการณ์ทำนองเอกสารประวัติศาสตร์ แต่เป็นภาพสะท้อนประสบการณ์ของผู้เขียน และเหตุการณ์ส่วนหนึ่งของสังคม วรรณกรรมจึงมีความเป็นจริงทางสังคมสอดแทรกอยู่

สังคมมีอิทธิพลต่อวรรณกรรมหรือต่อนักเขียน นักเขียนอยู่ในสังคมย่อมได้รับอิทธิพลจากสังคม ทั้งด้านวัฒนธรรม ขนบประเพณี ศาสนา ปรัชญาและการเมือง สภาพการณ์ของปัจจัยเหล่านี้ย่อมเป็นสิ่งที่กำหนดโลกทัศน์และชีวทัศน์ของเขา การพิจารณาอิทธิพลของสังคมต่อนักเขียนควรให้ความสนใจว่า นักเขียนรับอิทธิพลจากสังคมมาอย่างไร และเขามีท่าทีสนองตอบต่ออิทธิพลเหล่านั้นอย่างไร

จากกรอบแนวคิดดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมาใช้วิเคราะห์ภาพสะท้อนวัฒนธรรมจีนจากรวมเรื่องสั้น Family Comes First ด้วยรักและผูกพัน ของนริศพงศ รัควัฒนานนท์ ทุกเรื่อง โดยพิจารณาจากองค์ประกอบของเรื่องสั้น ได้แก่ แก่นเรื่อง โครงเรื่อง ตัวละคร บทสนทนา ฉาก และบรรยากาศของเรื่อง

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัยครั้งนี้ คือ รวมเรื่องสั้น Family Comes First ด้วยรักและผูกพัน ของ นริศพงศ์ รักพัฒนานนท์ ซึ่งตีพิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2564 โดยสำนักพิมพ์แหลมลม ประกอบด้วยเรื่องสั้นรวมทั้งหมด 11 เรื่อง ได้แก่ 1. วันที่ครอบครัวกลับบ้าน 2. ถ้อยคำที่ร่วงหล่น 3. งานเฉลิมฉลองสีแดง 4. ผู้ให้กำเนิด 5. หลานชายคนโปรด 6. ป้าบอกว่า 7. คุณ, ผนพรา และแมวสีดำ 8. เราล้วนรื่นรมย์ในงานฉลองมงคลสมรส 9. น้ำตกใจสลาย 10. พี่สาวของผม 11. Pieces เศษเสี้ยว บทสนทนา ความทรงจำ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการวิเคราะห์ด้วยเรื่องสั้น (Textual Analysis) โดยดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้ 1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ของวรรณกรรมกับสังคม และเรื่องสั้นกับภาพสะท้อนสังคมเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย 2. ศึกษาคุณค่าและองค์ประกอบของเรื่องสั้น 3. ศึกษาความเป็นมา วิถีชีวิต และวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีน 4. ศึกษาเรื่องสั้น Family Comes First ด้วยรักและผูกพัน อย่างละเอียด และเก็บข้อมูลภาพสะท้อนวัฒนธรรมจีนด้านต่าง ๆ 5. วิเคราะห์ภาพสะท้อนวัฒนธรรมจีนจากรวมเรื่องสั้น Family Comes First ด้วยรักและผูกพัน ของ นริศพงศ์ รักพัฒนานนท์ และ 6. นำเสนอผลการศึกษาวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทำให้ทราบภาพสะท้อนวัฒนธรรมจีนจากรวมเรื่องสั้น Family Comes First ด้วยรักและผูกพัน ของ นริศพงศ์ รักพัฒนานนท์

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของวรรณกรรมกับสังคม มีผู้ให้คำอธิบายไว้หลายคน เช่น Boonkhajorn (2017, pp.5-6) กล่าวว่า วรรณกรรมเป็นภาพสะท้อนของสังคม การสะท้อนสังคมของวรรณกรรมเป็นภาพสะท้อนประสบการณ์ของผู้เขียนและเหตุการณ์ส่วนหนึ่งของสังคม วรรณกรรมจึงมีความเป็นจริงทางสังคมสอดแทรกอยู่ และอีกประการหนึ่งคือ สังคมมีอิทธิพลต่อวรรณกรรมหรือต่อนักเขียน นักเขียนอยู่ในสังคมย่อมได้รับอิทธิพลจากสังคมทั้งด้านวัฒนธรรม ขนบประเพณี ศาสนา ปรัชญา และการเมือง สภาพการณ์ของปัจจัยเหล่านี้ย่อมเป็นสิ่งที่กำหนดโลกทัศน์และชีวิตทัศน์ของเขา ส่วน Suphanwanit (2011, p.6) กล่าวว่า วรรณกรรมกับสังคมนั้นแยกจากกันไม่ออก สมัยหนึ่ง ๆ สังคมเป็นอย่างไร วรรณกรรมก็จะสะท้อนออกมาให้เห็นอย่างชัดเจน วรรณกรรมกับสังคมเป็นสิ่งที่ผูกพันกัน และวรรณกรรมจะสะท้อนทั้งความคิด ความเชื่อ และความเปลี่ยนแปลงที่ไม่หยุดยั้ง นอกจากนี้ Jitjamnong (2022, p. 142) กล่าวว่า วรรณคดีสะท้อนสังคมผ่านทัศนะของผู้แต่ง ไม่ว่าจะเขาจะได้รับแรงกระตุ้นให้คล้อยตามสังคม หรือโต้แย้งสังคมในแง่หนึ่ง สังคมมีอิทธิพลต่อผู้แต่งอาจเป็นสังคมถิ่นกำเนิด หรือสังคมภายนอก หรือทั้งสองอย่าง

จากแนวคิดและคำอธิบายที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า วรรณกรรมเป็นกระจกเงาสะท้อนสังคม และชีวิตมนุษย์ผ่านทัศนะ ความรู้สึก และประสบการณ์ของผู้เขียน ทำให้เห็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม วิถีชีวิต ขนบธรรมเนียม ประเพณี ค่านิยม ความเชื่อ ตลอดจนความรู้สึก ความปรารถนา และชีวิตจิตใจของคนในแต่ละยุคสมัยได้อย่างชัดเจน

งานวิจัยที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมจีนในวรรณกรรมไทยมีหลายเล่ม เช่น Bunto (1999) ศึกษาเรื่อง “ภาพสะท้อนวิถีชีวิตของชาวจีนที่ปรากฏในวรรณกรรมของหยก บุรพา” พบว่า มีการนำเสนอเรื่องครอบครัวและเครือญาติ เน้นการให้ความสำคัญกับลูกชายมากกว่าลูกสาว ผู้ใหญ่เป็นผู้มีสิทธิ์ในครอบครัว ในด้านสถานภาพทางเพศ ผู้ชายต้องเป็นผู้นำ ด้านค่านิยม มีการพึ่งตนเอง ความกตัญญูกตเวทีย ในด้านความเชื่อ มีการสร้างฮวงซุ้ย ความเชื่อต่อเรื่องฟ้าดิน Chen (2011) ศึกษาเรื่อง “ภาพสะท้อนคนไทยเชื้อสายจีนชนบทในวรรณกรรมของกิมหลั่น” พบว่า คนไทยเชื้อสายจีนชนบทนิยมมีลูกหลานจำนวนมาก และต้องการได้ลูกชายมากกว่าลูกสาวเพื่อสืบตระกูล สถานะทางเพศของผู้ชายสูงกว่าผู้หญิง นิรันดร์คนไทยเชื้อสายจีนชนบทมีนิสัยขยัน ประหยัด กตัญญูกตเวทีย ซื่อสัตย์สุจริตและอดทน เทศกาลตรุษจีนถือเป็นเทศกาลและประเพณีที่สำคัญที่สุดของคนไทยเชื้อสายจีนชนบท Ma (2012) ศึกษาเรื่อง “ภาพสะท้อนสังคมของชาวไทยเชื้อสายจีนในนวนิยายของประภัสสร เสวิกุล” พบว่า ด้านการส่งสอนชาวไทยเชื้อสายจีนจะสั่งสอนลูกหลานให้มีคุณธรรม ได้แก่ ความซื่อสัตย์สุจริต ความกตัญญูกตเวทีย ความขยันหมั่นเพียร ความอดทน การพึ่งตนเอง ความประหยัด และความถ่อมตัว ด้านความเชื่อและขนบธรรมเนียมประเพณีชาวไทยเชื้อสายจีนรุ่นเก่ายังคงรักษาเอาไว้ได้อย่างดี แต่พอรุ่นหลังความสำคัญที่ให้กับขนบธรรมเนียมและประเพณีเก่า ๆ ค่อย ๆ ลดลง ด้านอิทธิพลของวรรณกรรมที่มีต่อผู้อ่าน พบว่า ผู้เขียนกระตุ้นให้เห็นความสำคัญของผู้หญิงและยุติความรุนแรงในครอบครัว Xu (2012) ศึกษาเรื่อง “ภาพสะท้อนการก่อสร้างตัวของคนไทยเชื้อสายจีนในสังคมไทยจากนวนิยายไทย” พบว่า ในด้านครอบครัวจะนิยมมีครอบครัวที่มีขนาดใหญ่ มีลูกหลานจำนวนมาก โดยมีผู้ชายมากกว่าผู้หญิง เพื่อช่วยดำเนินธุรกิจและสืบตระกูล ด้านคุณธรรมคือ ซื่อสัตย์ สุจริต กตัญญูกตเวทียตา ขยันหมั่นเพียร พึ่งตนเอง ประหยัด และถ่อมตัว ด้านความเชื่อ คนไทยเชื้อสายจีนเชื่อเรื่องโชคร้ายจากการมีลูก เรื่องการสร้างฮวงซุ้ย และเชื่อเรื่องโหงวเฮ้ง จากการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้นำแนวคิดและทฤษฎีมาใช้เป็น แนวทางในการวิเคราะห์ภาพสะท้อนวัฒนธรรมจีนจากรวมเรื่องสั้น Family Comes First ด้วยรักและผูกพัน ของ นริศพงศ์ รักวัฒนนันทน์ ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านภาษา ด้านค่านิยม และด้านขนบธรรมเนียมและความเชื่อ

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์รวมเรื่องสั้น Family Comes First ด้วยรักและผูกพัน ของ นริศพงศ์ รักวัฒนนันทน์ พบภาพสะท้อนวัฒนธรรมจีน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านภาษา ด้านค่านิยม และด้านขนบธรรมเนียมและความเชื่อ ดังนี้

1. ด้านภาษา

ภาษาเป็นระบบกฎเกณฑ์ที่คนในสังคมคิดขึ้นเพื่อใช้สื่อสารความคิด อารมณ์ ความรู้สึก และความต้องการต่าง ๆ ภาษาช่วยให้สังคมดำรงวัฒนธรรมของตน คนที่สื่อสารโดยใช้ภาษาเดียวกันทั้งการพูดและการเขียน ความรู้สึกนึกคิด ๆ จะมีความเป็นชนชาติเดียวกันอยู่ด้วย

ในเรื่องสั้นเรื่องถ้อยคำที่ร่วงหล่น สะท้อนวัฒนธรรมด้านภาษาได้ชัดเจนที่สุด ตัวละครแม่เป็นคนฮ่องกงย้ายตามอากัง (ตา) และอาผ้อ (ยาย) ที่เป็นคนจีนกวางตุ้งมาอยู่ประเทศไทยตอนอายุประมาณ 10 ขวบ จนกระทั่งปัจจุบันแม่อายุ 68 ปี แม่ลืมถ้อยคำภาษาจีนที่เคยใช้ ไม่สามารถนึกได้ว่าคำนั้น ๆ มีรูปร่างอย่างไร เขียนอย่างไร และออกเสียงอย่างไร ลูกชายจึงพาแม่ไปพบแพทย์เพื่อปรึกษาอาการแพทย์เห็นว่าเป็นเรื่องปกติ ง่ายยา และให้คำแนะนำ ลูกชายหาวิธีที่จะรื้อฟื้นความทรงจำภาษาจีนของแม่

ให้กลับคืนมา เขาซื้อหนังสือสอนภาษาทางดั่งสองสามเล่มให้แม่ และสอนแม่ใช้แอปพลิเคชันเพื่อคู่มือสอนภาษาทางดั่งหรือละครฮ่องกง

แม่บอกว่าหนังสือเรียนภาษาและละครที่แม่ค้นพบในแอปพลิเคชันทำให้แม่รู้สึกเหมือนตอนเด็ก ๆ ใหม่นี้ไปตามตัวอักษรต่าง ๆ บนหน้าหนังสือ แล้วอ่านออกเสียงทีละคำ เหมือนเด็กหน้าห้องที่จดจ่อกับการเรียนรู้สิ่งใหม่ เวลาละครแม่จะเปิดเสียงจากมือถือให้ดังที่สุด มันทำให้แม่รู้สึกเหมือนตอนดูทีวีในบ้านที่ยฮ่องกง (Rakwattananon, 2021, p.49)

ข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การที่แม่พยายามฟื้นความทรงจำเกี่ยวกับภาษาจีน เพื่อจะรักษาความเป็น จีนของตนไว้ นั้น มีนัยแห่งความภาคภูมิใจของแม่ในเรื่องภาษาและเชื้อชาติของตนแฝงอยู่ การที่แม่ย้ายมาอยู่เมืองไทยต้องสื่อสารด้วยภาษาไทย ประกอบกับการใช้ภาษาจีนของแม่มีขอบเขตจำกัด ใช้ได้เฉพาะในครอบครัวของแม่ซึ่งบางคนก็ไม่สันทัดและกับเครือญาติเท่านั้น แม่ยอมล้มเลิกถ้อยคำสำนวนจีนจำนวนหนึ่งไปซึ่งเป็นเรื่องปกติ

แม่เอ่ยชมฝีมือการทำอาหารของแม่ “แค่ห่อไส้ก๊วย แล้วเอาไปต้มเท่านั้นเอง” แม่พูดสั้นประโยค ความกระวนกระวายแบบวันนั้นกลับมาปรากฏอยู่ในใบหน้าของแม่อีกครั้ง ผมจับมือของแม่ไว้ “มันเป็นอะไร” ผมถาม “มันนึกว่าต้มไม่ออก” “หมายถึงภาษาจีนใช่ไหม” แม่พยักหน้า ผมหยิบโทรศัพท์มือถือขึ้นมาแล้วค้นหาคำว่าต้มเป็นภาษาจีนทางดั่ง (Rakwattananon, 2021, p.48)

เมื่อแม่หลงลืมถ้อยคำต่าง ๆ มากและถี่ขึ้น ลูกชายได้พาแม่ไปปรับการสนทนากลม ผลการตรวจปกติดีทุกอย่าง

ผลออกมาว่าสมองของแม่ปกติดีทุกอย่าง หมอทำได้เพียงสั่งยาให้กินต่อไป พร้อมบอกให้ผมจับตามแม่ให้มากขึ้น และทำเครื่องหมาย สัญลักษณ์ หรือวิธีใดก็ตามที่จะทำให้แม่กลับมาหาผมได้ในกรณีที่ทำวันหนึ่งอาการของแม่ลูกกลมเป็นคนความจำเสื่อมและหายไปจากบ้าน (Rakwattananon, 2021, p.51)

เมื่อความพยายามของแม่ที่จะรื้อฟื้นภาษาจีนไม่สัมฤทธิ์ผล ไม่สามารถนึกคำภาษาจีนได้อีกแล้ว แม่จึงถอดใจยอมแพ้

แม่แค่ไม่พูดภาษาจีน ไม่ฟังเพลงจีน ไม่อ่านหนังสือจีน ไม่ดูละครจีนอีกต่อไป สิ่งเหล่านี้กลายเป็นสิ่งแปลกปลอมในชีวิตแม่ และตอนนี้ก็คงเกินกำลังของแม่ที่จะเรียนรู้มันจากศูนย์ แม่ไม่เอายากกลับไปฮ่องกงอีก แม่บอกว่าถึงไปก็มีแต่ภาษาที่ไม่คุ้นเคยอยู่รอบกาย พูดอะไรกับใครเขาก็ไม่ได้ แม่คิดว่าที่นั่นไม่ใช่ที่ของแม่อีกแล้ว (Rakwattananon, 2021, p.55)

ข้อความข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่า ภาษาจีนที่แม่คุ้นเคยใช้สื่อสารในวัยเด็กที่แสดงความเป็นตัวตนและความภาคภูมิใจในเชื้อชาติจีนของแม่ได้สูญสลายไป ความรู้สึกของแม่ที่แฝงไว้ในข้อความดังกล่าวก็คือ สิ้นภาษาก็ไร้ชาติไร้อัตลักษณ์ความเป็นเชื้อชาติ

ดังนั้น จากเรื่องสั้นเรื่องถ้อยคำที่ร่วงหล่นจึงสะท้อนความคิดเห็นของผู้เขียนที่มีต่อภาษาว่า ภาษาเป็นวัฒนธรรม เป็นเครื่องแสดงความเป็นชาติ ความเป็นเชื้อชาติ และแสดงถึงความผูกพันของชนชาติเดียวกัน เราจึงควรภาคภูมิใจในภาษาของตนเอง

2. ด้านค่านิยม

ค่านิยมเป็นข้อตกลงของผู้คนในสังคมที่เห็นชอบและกำหนดขึ้น ค่านิยมเป็นเครื่องช่วยตัดสินใจและยึดถือเป็นแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิต

อย่างไรก็ตาม เมื่อสังคมเปลี่ยนแปลง ผู้คนได้รับการศึกษามากขึ้น มีประสบการณ์ใหม่เพิ่มขึ้น ค่านิยมเก่าที่เคยยึดถือปฏิบัติกันมาอาจเปลี่ยนแปลงได้ ผลการวิจัยพบภาพสะท้อนด้านค่านิยม 2 ประการ ได้แก่ ค่านิยมเกี่ยวกับผู้ชายเป็นใหญ่ และค่านิยมเกี่ยวกับสังคมอาวุโส

2.1 ค่านิยมเกี่ยวกับผู้ชายเป็นใหญ่ สังคมจีนโบราณปลูกฝังสืบทอดกันมาว่า ศูนย์กลางชีวิตของทุกคนอยู่ที่ครอบครัวและวงศ์ตระกูลสามีเป็นหลักของภรรยาและบุตร บุตรจะต้องเชื่อฟังบิดามารดา และกตัญญูต่อท่าน ค่านิยมหนึ่งที่อยู่กับครอบครัวจีนตลอดคือ การให้ความสำคัญกับลูกชาย เพราะลูกชายเป็นกำลังสำคัญในการทำมาหากิน และแข็งแรงกว่าลูกสาว ช่วยคุ้มครองคนในครอบครัวและทรัพย์สิน เมื่อแต่งงานจะทำให้สืบทอดวงศ์ตระกูลของครอบครัว การมีลูกชายจึงเป็นค่านิยมในครอบครัวจีน (Sikkakoson, 2016, p.14)

1) การรักลูกหลานผู้ชายมากกว่าลูกหลานผู้หญิง

ในเรื่องสั้นเรื่อง Pieces เศษเสี้ยว บทสนทนา ความทรงจำ สะท้อนค่านิยมการรักลูกหลานผู้ชายมากกว่าลูกหลานผู้หญิงได้อย่างชัดเจน ดังบทสนทนายระหว่างลูกชายกับแม่

ผมเป็นลูกคนเล็กของบ้าน ด้วยความเป็นลูกชายหรือเปล่าก็ไม่รู้ ทำให้แม่ค่อนข้างโอ้อและตามใจในขณะที่พี่ ๆ มักจะคอยพูดกับผมเสมอว่า สมัยตัวเองแม่ไม่เห็นจะใจดีแบบนี้
(Rakwattananon, 2021, p.254)

ในเรื่องสั้นเรื่องผู้ให้กำเนิด ปรากฏชัดเจนถึงความต้องการลูกหลานเพศชายไว้สืบทอดวงศ์ตระกูลผ่านการกระทำของแม่สามี เมื่อสะใภ้ไม่สามารถมีหลานชายให้ทางได้ สะใภ้จะถูกเหยียดหยาม ดูหมิ่น ดังบทสนทนายระหว่างแม่สามีกับลูกสะใภ้

“คราวนี้ที่ผู้หญิง” ในน้ำเสียงเย็น ๆ ที่เหมือนผิวน้ำ เงียบสงบ โทษะอวดลึกลึกลงไป “แม่ หนูขอโทษ” หญิงชราไม่ตอบคำ แต่ลึกลงไปในดวงตา ความหยามเหยียดเกลียดชังหนาแน่นกว่า “ถ้ามีหลานชายให้ไม่ได้ก็อย่าขอโทษเลย” หญิงชราพูดเรียบ ๆ หญิงสาวได้แต่หลบหน้า อารมณ์ของคนที่ยังมองลงมาเอ่อทันเกินกว่าเธอจะรับไหว เธอยากให้คนตรงหน้าตลาดแหวและก่นคำเธอเสียยิ่งกว่ามุมมองด้วยความขยะแขยงราวกับเธอเป็นสิ่งน่ารังเกียจเหลือประมาณแบบนี้”
(Rakwattananon, 2021, p.97)

ในสังคมจีนโบราณที่ไม่ต้องการทารกผู้หญิงหรือทารกที่ไม่สมบูรณ์ หมอตำแยจะทำให้ทารกเสียชีวิตตามคำสั่งของผู้อำนาจในครอบครัวนั้น เมื่อสะใภ้ให้กำเนิดทารกเป็นผู้หญิง ทารกจึงถูกกำจัด ดั่งข้อความ

“แล้วลูกหนูละม้าว” คำถามกระซิบซิบเป็นเสียงหวีดหวิว อ่อนแรง พร้อมจะถูกพัดพาให้จมหาย “ผู้หญิง เก็บไว้ก็ไร้ค่า” เทียงเท่านั้นที่หญิงชราตอบกลับมา (Rakwattananon, 2021, p.98)

ความต้องการมีหลานชายอย่างที่สุด แม้สามีจึงเสาะหาดีมาให้ลูกสะใภ้รับประทาน และใช้วิธีการต่าง ๆ แม้กระทั่งเฝ้าดูท่าทางการมีเพศสัมพันธ์ของลูกชายกับลูกสะใภ้เพื่อให้ถูกต้องตามที่ตนคิด อันจะช่วยให้ได้ หลานชาย ดังข้อความ

“มาได้ยาคิดมา” แม้สามีพูด ความสับสนยังหนาแน่นเหมือนหมอกเมฆสีดำ ไม่นานที่เธอก็ได้พูดหรือคิดอะไรไปมากกว่านี้ หญิงชราส่งสัญญาณให้ชายหนุ่ม เขายกหน้ารับและค่อย ๆ ปีนขึ้นมาบนเตียง...หญิงชราเฝ้ามองความเคลื่อนไหวของทั้งคู่อย่างใกล้ชิด เพื่อให้แน่ใจว่าการสอดใส่มันเกิดขึ้นอย่างถูกต้อง เป็นการเรียบเรียงที่ต้องปฏิบัติ (Rakwattananon, 2021, pp.100-101)

การกระทำทั้งหมดของแม่สามมีสะท้อนค่านิยมที่ตนเองยึดติดคือ ‘ยกผู้ชาย กดผู้หญิง’ ซึ่งไม่เพียงลดคุณค่าความเป็นมนุษย์ เหยียดเพศหญิงด้วยกันแล้วยังได้ทำลายและทำร้ายชีวิตของผู้บริสุทธิ์อีกด้วย อย่างไรก็ตามได้กระทำกับลูกสะใภ้และทารกผู้หญิงหลายคนที่เป็นหลานของนางอย่างโหดเหี้ยม

ส่วนเรื่องสั้นเรื่องพี่สาวของผม ผู้อ่านได้เห็นปัญหาการไม่ลงรอยกันของพี่สาวและน้องชาย เนื่องจากคนในครอบครัวเชิดชูชื่นชมแต่ลูกหลานที่เป็นชาย และนำไปเปรียบเทียบกับลูกหลานที่เป็นหญิง คำพูดการกระทำซ้ำ ๆ รวมทั้งการใช้ความรุนแรงในครอบครัวส่งผลต่อจิตใจของผู้ถูกกระทำอย่างมาก ดังตอนหนึ่งในเรียงความที่น้องชายเขียนส่งครู

“ตอนกินข้าว ทุกคนจะรุมตักโน่นตักนี้ให้ผมกิน ไม่ใช่แค่พ่อแม่หรอก อาม่าก็เหมือนกัน ทั้ง ๆ ที่กับข้าวบนจานสูงอย่างกับภูเขาจนผมแทบกินไม่ไหว แต่กลับไม่มีใครสนใจตักกับข้าวให้พี่เลย พี่ต้องคอยตักข้าวกินเอง เมื่อไหร่ที่พี่ทำซ้อ้นล้อ้มกระทบกับจานเสียงดังเกินไปนิดเดียว ก็จะไม่โดนตักทันที” (Rakwattananon, 2021, p.223)

และอีกเหตุการณ์หนึ่งคือ ตอนที่น้องชายรายงานผลการเรียนให้ทุกคนฟังขณะร่วมรับประทานอาหารมื้อเย็น ดังข้อความ

วันนี้พ่อและแม่เอาผมไปเปรียบกับพี่อีกแล้ว ผลการสอบวัดระดับชั้นออกมาเป็นที่น่าพอใจ ผมสอบได้อันดับต้น ๆ ของห้อง ส่วนในระดับชั้น อีกแค่สองสามอันดับผมก็จะขึ้นไปอยู่หลังคนเดียวทุกคนในบ้านดีใจมาก (อาจะจะไม่ทุกคน) ตอนกินข้าวเย็น พ่อ แม่ และอาม่า แย่งกันตักข้าวให้ผมเยอะกว่าทุกวัน (แม่ไม่ลืมแวะตักให้พี่ แม่จะแค่ครั้งเดียวก็ตาม) “ตอนเจ้อายูเท่านั้น นุ่น เกือบได้ที่โหล่” แม่พูดแล้วหัวเราะออกมา” (Rakwattananon, 2021, p.231)

จากเหตุการณ์นี้ พี่สาวไม่พอใจมาก เดินลงทำเสียงดังขึ้นห้องและมีปากเสียงกับน้องชายอย่างรุนแรง จนพ่อแม่ต้องเข้ามาในห้อง ดังข้อความ

พ่อและแม่เข้ามาในห้อง แคเห็นที่และสภาพของผมทั้งสองคนก็จะประตืดประตอเรื่องราวในหัวเองทันที แม่เข้ามาทอดผม ส่วนพ่อพาที่ออกไป “โอมมันอยู่นั้นแหละ จะเป็นเด็กปัญญาอ่อนอยู่แล้ว อะอะก็ร้องไห้” เสียงของพ่อแทบจะเป็นเสียงกรี๊ดร้อง คินั่น พี่โดนพ่อต้อย่างแรง ไม่เรียกว่าว่าที่ใช้ลงโทษที่มานับครั้งไม่ถ้วน ครั้งนี้มันหักครึ่งค้อมือของพ่อ” (Rakwattananon, 2021, pp.232-233)

หลังจากเลิกทะเลาะกัน พี่สาวได้กล่าวขอโทษน้องตามที่แม่สั่งโดยที่ไม่มองหน้าน้อง และตั้งแต่นั้นมาพี่ก็จะหลบหน้าน้อง ไม่มองหน้าน้องอีกเลย แม้เวลารับประทานอาหารร่วมกันของครอบครัว ความน้อยเนื้อต่ำใจที่ไม่ได้รับความรัก ความอบอุ่น และการปฏิบัติที่เท่าเทียมกับน้องชาย เธอจึงหาทางออกให้กับตนเองโดยเลือกที่จะอยู่หอพักเมื่อเธอได้เรียนต่อมหาวิทยาลัย และไม่กลับบ้านอีกเลย แม้พ่อแม่จะขอร้องและอ้อนวอน ดังข้อความ

แต่ไม่ว่าพ่อแม่และแม่จะพูดอย่างไร พี่ก็ไม่ยอมกลับบ้าน เช็งเม้ง ตรุษจีน ปีใหม่ ทุกเทศกาลผ่านไป โดยไม่มีที่อยู่บนโต๊ะอาหารในบ้าน ไม่รู้ว่าพี่ให้เหตุผลว่าอย่างไร แต่ทุกคนต่างรู้ถึงสาเหตุที่แท้จริงซึ่งไม่มีใครพูดออกมา (Rakwattananon, 2021, p.234)

จนกระทั่งเธอตั้งครุฑและแอบกลับบ้านในยามดึกเพื่อขอยืมเงินน้องชายโดยกำชับไม่ให้บอกพ่อแม่ แม้เรียนจบเธอก็ไม่ได้แจ้งให้พ่อแม่ทราบ

อย่างไรก็ตาม อีกห้าปีต่อมาเธอก็กลับบ้าน อาจเนื่องมาจากเธอมีลูกจึงเข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงความรักของพ่อแม่ที่มีต่อลูก และได้รับการต้อนรับอย่างอบอุ่นจากครอบครัว เพราะทุกคนรู้ว่าการที่เธอไม่กลับบ้านเกิดจากความน้อยใจที่ครอบครัวให้ความสำคัญน้องชายมากกว่าเธอ ดังข้อความ

พ่อเจอพี่เป็นคนแรก ด้วยเป็นคนตื่นเช้าที่สุดในบ้าน ตอนที่พ่อเปิดประตูออกมาสูดอากาศและรับแดดยามเช้า พี่ก็ยืนอยู่ตรงนั้นแล้ว มือข้างหนึ่งกุมมือเด็กชายคนหนึ่งไว้ พี่และพ่อยืนมองหน้ากันสั๊กพัก ต่างฝ่ายต่างดูเหมือนไม่อยากจะเชื่อว่าตรงหน้ามีตัวตนอยู่จริง ๆ ช่วงขณะผ่านไป เหมือนเห็นนาฬิกาเดินหน้าอีกครั้ง พ่อเดินไปกอดพี่แล้วพี่ก็ปล่อยโฮออกมา (Rakwattananon, 2021, p.241)

เรื่องสั้นเรื่องพี่สาวของผม สะท้อนให้เห็นปัญหาครอบครัวที่เกิดจากการเลี้ยงดูบุตรหลานลำเอียง ให้ความสำคัญลูกชายมากกว่าลูกสาว นอกจากนี้ ยังสะท้อนมุมมองของผู้เขียนที่มีต่อบ้านว่า บ้านเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในครอบครัว เป็นสถานที่สร้างความสุข ความอบอุ่น มีคนที่รักเรา และคนที่เรารัก พร้อมจะรับฟังเรื่องราวความทุกข์ร้อนที่เราได้รับ และปลอบโยนให้กำลังใจเมื่อเราท้อแท้ ผิดพลาด ล้มเหลว

เรื่องสั้นเรื่องน้ำตกละลาย ก็เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นความรักของแม่ที่มีต่อลูกชายมากกว่าลูกสาว แม้ลูกชายจะเสียชีวิตไปแล้วแต่แม่ก็ยังมีความรัก ความทรงจำให้เฉพาะลูกชายเท่านั้น ไม่เมื่อแม่ความรักให้เธอซึ่งเป็นลูกสาว รวมถึงญาติของเธอก็เช่นกัน ดังตอนที่ญาติ ๆ มาเยี่ยมที่บ้านหลังจากน้องชายของเธอเสียชีวิต

ตอนที่ญาติ ๆ มาเยี่ยมพ่อแม่ที่บ้าน ฉันมักจะแอบได้ยินพวกเขาบางคนคุยกันลับหลังเวลาพ่อกับแม่ออกจากห้องไปหยิบของหรือเตรียมอาหาร “น่าสงสาร ทำไม่ต้องเป็นลูกชายด้วยนะ” (Rakwattananon, 2021, p.213)

แม่ไม่เคยบอกว่ารักเธอ เห็นเธอเป็นคนแปลกหน้า จำเธอซึ่งเป็นลูกที่เหลือเพียงคนเดียวไม่ได้ ทั้งที่เธอเฝ้าดูแลปรนนิบัติอย่างเอาใจใส่หลังจากที่แม่ความจำเสื่อม เนื่องจากได้รับความกระทบกระเทือนใจอย่างรุนแรงเมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจแจ้งว่า พบร่างน้องชายของเธอที่เสียชีวิตไปมากกว่า 20 ปี แล้ว ตั้งข้อความ

การดูแลแม่ที่แก่ชราเป็นงานหนักเหนื่อย การดูแลแม่ที่แก่ชรา และเห็นเราเป็นเพียงคนแปลกหน้า เป็นงานที่หนักเหนื่อยอย่างแสนสาหัส ทุกวัน ฉันตื่นมาพบกับสายตาเย็นชาของแม่ “นี่ใคร” ฉันไม่ตอบ ปลอมใจคำถามเลื่อนลอยผ่านไปอย่างไม่แยแส “แน็กไปไหน” แวตวา แข็งกร้าว เรียกร้อง และเร่งเร้า (Rakwattananon, 2021, p.217)

การให้ความรักกับลูกชายมากกว่าลูกสาวที่แม่ของเธอปฏิบัติ จึงเป็นการกดทับและแรงผลักดันให้เธอตัดสินใจฆ่าแม่ของตนเองโดยการเหยียงแม่ให้ตกสะพานข้ามหน้าผา ตั้งข้อความ

“ม่” ฉันเรียกแม่แล้วกอดแม่เอาไว้ “ขอขอบคุณ” แม่บอกฉันสำหรับฉันนี่คงมากที่สุดที่ฉันจะขอได้แล้ว ฉันกระซิบอ้อมกอดให้แน่น ก่อนออกแรงเหยียง ท่ามกลางการร้องไห้ เสียงกึกก้องของน้ำตกกลายเป็นกัมปนาทที่คล้ายการระเบิด ฉันกรี๊ดร้องออกมาอย่างสุดเสียง แต่เป็นเพียงความเงียบที่ฉันได้ยิน” (Rakwattananon, 2021, pp.220-221)

การฆ่าแม่หรือการทำมาตุฆาตในทางพระพุทธศาสนาถือเป็นอนันตริยกรรม คือ กรรมที่เป็นบาปหนักที่สุด (Royal Academy, 2013, p.1368) ในเรื่องสั้นเรื่องน้ำตกใจสลายนี้ ผู้เขียนได้นำพฤติกรรม การฆ่าแม่ของลูกสาว มาเป็นสัญลักษณ์แสดงถึงการทำลายล้างค่านิยมการให้ความรักกับลูกชายมากกว่าลูกสาวให้หมดสิ้นไป

2) ลูกชายต้องแต่งงานสืบทอดวงศ์ตระกูล ในประเทศจีน ผู้ชายโสดจะเป็นผู้ชายแบบ ‘เถาไม้ไร้ผล’ คือ การขาดผู้สืบทอดวงศ์ตระกูล การแต่งงานจึงเป็นวิธีเดียวเพื่อการสืบทอดทายาท โดยหัวหน้าครอบครัวมีอำนาจเลือกและตัดสินใจในการสมรสของลูกหลานได้อย่างเต็มที่ (Diprawat, 2021, 18)

ในเรื่องสั้นเรื่องเราล้วนรื่นรมย์ในงานฉลองสมรส เป็นเรื่องของผู้ชายรักร่วมเพศที่ต้องแต่งงานกับผู้หญิง เพื่อให้พ่อที่เขารักภาคภูมิใจแม่เขาจะเจ็บปวด ตั้งข้อความ

พ่อของเขาเป็นนายตำรวจชั้นผู้ใหญ่ มีคนนับหน้าถือตาพอสมควร ตอนที่ชายหนุ่มบอกว่าจะแต่งงาน พ่อสั่งให้เขาพิมพ์บัตรเชิญเพิ่มจากจำนวนที่เขาคาดการณ์ไว้ราว ๆ สองสามร้อยใบ เพื่อส่งให้เพื่อนและคนรู้จัก “งานแต่งงานลูกชายคนเดียว” พ่อบอกแบบนี้ (Rakwattananon, 2021, p.183)

การแต่งงานครั้งนี้ชายหนุ่มไม่ได้มีความสุขเลย เขาได้แต่บ่นวุ่นวายใจและครุ่นคิดถึงแต่ ‘เขา’ ซึ่งเป็นคนรัก

คืนนี้ ในใจชายหนุ่มคิดถึงคนอยู่สามคน หนึ่งในพ่อของเขา สอง-เธอ เจ้าสาวของเขา สาม-เขา ชายหนุ่มคิดถึงเขา (Rakwattananon, 2021, p.182)

หากชายหนุ่มเห็นแก่ความสุขของตนเอง ปฏิเสธการแต่งงานโดยเปิดเผยความลับให้พอรู้ว่ เขาเป็นผู้ชายที่ชอบเพศเดียวกัน และมีคนรักแล้ว สิ่งที่จะเกิดขึ้นกับพ่อของเขาคือ ความเสียใจ หมดความภาคภูมิใจในตัวเขา หมดความสุข หมดความหวังที่จะมีทายาทสืบทอดวงศ์ตระกูล ดังข้อความ

“ผมเลี้ยงเขามาด้วยตัวคนเดียว เขาทำให้ผมรู้สึกว่ ชีวิตนี้ถึงจะไม่มีคนรัก หรืออาจจะไม่ได้ แต่งงานอีก แต่แค่มิ่เขา ผมไม่ต้องมีใครก็ได้” น้ำเสียงของพ่อเปลี่ยนไป จากความตื่นตั้น เป็นการ สันตะเทือนจากการสะกดกลั้น *“ผมหวังว่จะให้เขามีคนรักและชีวิตคู่ว่ดี ผมอยากให้เขามิ่ในสิ่งที่มีผม ไม่เคยมี”* (Rakwattananon, 2021, p.191-192)

ดังนั้นการที่ชายหนุ่มตัดสินใจแต่งงานกับหญิงสาวและเลิกกับผู้ชายที่เขารักจึงเป็นความถูกต้อง ในความคิดของเขา แม้เขาจะต้องปิดบังเพศสภาพของเขาตลอดเวลา เพื่อให้มิ่ที่ยืนในสังคมที่ยังไม่ยอมรับ ผู้ชายที่ชอบเพศเดียวกัน ดังข้อความ

เขามิ่ความสุขหรือเปลว? นั่นอาจเป็นเรื่องรอง เขาเพียงรู้สึกว่ได้กระทำบางสิ่งว่ถูกต้อง (Rakwattananon, 2021, p.187)

เรื่องสั้นเรื่องเรลวันเร็นรมยิ่ในงานฉลองมงคสมรส เป็นภาพสะท้อนผู้ชายที่ชอบเพศเดียวกันที่ เลือกการแต่งงานเพื่อให้มิ่ทายาทสืบทอดวงศ์ตระกูลตามค่านิยมของครอบครัว และเพื่อปกปิดความจริง แม้ตนเองจะมีความสุข แทนการเลือกที่จะเป็นตัวของตัวเองโดยเปิดเผยเพศสภาพและรสนิยมทางเพศ ของตนต่อสังคม ซึ่งจะทำให้ชีวิตมีความสุข

2.2 ค่านิยมเกี่ยวกับสังคมอาวุโส คือ การให้ความเคารพผู้ใหญ่ ลูกหลานที่เป็นผู้ชาย ถ้าเคารพ เชื่อฟังและปฏิบัติตนตามความต้องการของพ่อแม่หรือเครือญาติที่เป็นผู้ใหญ่ ก็จะได้รับความรัก ความชื่นชม และจะกลายเป็นความซิงซิง หากลูกหลานไม่ได้เป็นอย่างที่คาดหวัง ค่านิยมนี้สะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนใน เรื่องสั้นเรื่องหลานชายคนโปรด ดังข้อความ

สี่ปีว่เฝ้ารอน้องชายและน้องสาวคนเล็กให้กำเนิดลูกชายยาวนานราวนับสิบปี ทุกคนตกหลุมรัก เด็กน้อยตั้งแต่แรกเห็น รู้สึกว่สิ่งมีชีวิตเล็กจ้อยตรงหน้าดูมีคุณค่าน่าทะนุถนอมยิ่งกว่วสิ่งใด (Rakwattananon, 2021, p.106)

หลังจากนั้นญาติพี่น้องทั้งข้างพ่อข้างแม่ต่างก็แวะเวียนมาเยี่ยมหลานชายคนโปรดอยู่เสมอ แต่ เกรงว่จะ เป็นการรบกวนน้องมากเกินไปจึงเปลี่ยนสถานที่และกำหนดวันรวมญาติใหม่ เช่น วันสำคัญต่าง ๆ ของชาวจีน และทุกครั้งว่แต่ละคนเฝ้ามองหลานชายเติบโตขึ้นก็จะมีจินตนาการปั้นแต่งถึงอนาคตที่จะเกิดขึ้นกับหลานคนนั้นไปต่าง ๆ นานา ดังข้อความ

บ้างก็คิดว่าเขาจะโตขึ้นมาเป็นเจ้าคนนายคน มีลูกน้องในการควบคุมดูแลนับร้อย หรือไม่พัน แล้วก็จะต้องเป็นเจ้าของธุรกิจมูลค่านับพัน ๆ ล้าน หรือถ้าคิดใหญ่อีกสักนิด เขาคงจะกลายเป็น ผู้มีอิทธิพลไปไหนก็มีแต่คนนับหน้าถือตา ปะหลกยก็มีโอ้วยามเดินผ่านสิ่งผวย (Rakwattananon, 2021, p.108)

แล้วแต่การพบกันเฉพาะวันสำคัญก็ไม่ใช่เพียงพออีกต่อไป พวกเขาติดต้องการรู้ให้มากขึ้น อยากมีส่วนร่วมให้มากขึ้น พฤติกรรมทางโทรศัพท์ของเหล่าญาติ ๆ จึงเกิดขึ้น ดังข้อความ

โดยไม่ต้องพูดคุยหรือมีข้อตกลงรับรู้ร่วมกัน เหล่าพี่น้องก็เริ่มผลัดกันโทรไปหาน้องคนเล็กของตัวเอง สิ่งที่ยากรู้ก็คือ หลานกำลังตั้งใจเรียนอยู่หรือเปล่า ยังเป็นเด็กดีอยู่ไหม และพวกเขาจะมีความสุขอย่างยิ่งเมื่อได้คำตอบว่าหลานชายกำลังทำการบ้าน เรียนพิเศษ หรือทำอะไรก็ตามแต่ที่พวกเขาเห็นว่าดีมีประโยชน์ ไม่เสียเวลากับการละเล่นไร้สาระใด ๆ” (Rakwattananon, 2021, p.109)

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่าสิ่งที่ควบคุมมาด้วยความรักหลายนอย่างล้นเหลือก็คือ การคาดหวังของญาติ ๆ ที่ต้องการให้หลานชายมีอนาคตที่ดี มีความมั่นคง มีชื่อเสียงเป็นที่เชิดหน้าชูตาวงศ์ตระกูล การถูกคาดหวังชีวิตถูกวางไว้ ประกอบกับการไม่มีอิสระในการดำเนินชีวิตตามวิถีของตนเองจึงสร้างความกดดันให้แก่หลานชาย พฤติกรรมของเขาจึงแปรเปลี่ยนจากเด็กดีเป็นเด็กร้าย ก้าวร้าว ต่อต้าน ไม่เชื่อฟัง ไม่เคารพญาติ ๆ จนพวกเขาคิดและแน่ใจว่าไม่ใช่หลานชายตัวจริง มีคนอื่นปลอมมาเป็นหลานของพวกเขา เช่นในวันรวมญาติวันหนึ่งหลังจากที่ครอบครัวของหลานชายกลับไปแล้ว ญาติ ๆ ก็สนทนากันถึงพฤติกรรมของหลานชาย ดังข้อความ

กลับกลายเป็นว่าครั้งนี้คือการดับความหวังให้ুবวอดอีกขาดภาพแห่งความฝันของพวกเขาเสียหมดสิ้น ไม่เพียงแต่ความก้าวร้าวแต่ซึ่งกระด้างจะไม่ลดน้อยลง หากอุปนิสัยภายนอกของหลานชายกลับเปลี่ยนแปลงไปแทบจะสิ้นเชิง (Rakwattananon, 2021, p.116)

“มันแปลกเกินไป เปลี่ยนไปจนเหมือนอยู่ ๆ ก็กลายเป็นใครก็ไม่รู้ พูดยากที่ไม่มีทางเสียงกระซอก โห่ฮาก สังเกตมาตั้งแต่คราวก่อนหน้าแล้ว จู๋ ๆ ผมมองปู่ป้ายวบยาบขนาดนี้ มันจะเป็นยังไง” ข้อสังเกตจากหลังเรียกความสนใจ และการพยักหน้าตอบรับไร้สัมผัสเสียงจากที่ ๆ อีกคำรบ “ไอ้ท่าที่ซังกะตายนั่นอีก ดูสิ้นหวังกับชีวิตอะไรขนาดนั้น แล้วมีใครเห็นหน้าตอนนั้นหรือเปล่า อู๋ดี ๆ ก็จ้องมองอย่างกับจะกินเลือดกินเนื้อ ทั้ง ๆ ที่พวกเราที่พูดเล่นหัวด้วยความเอ็นดูเหมือนปกติ” ใจฟูขึ้นเหมือนเป็นการเรียกให้ใบหน้าบูดเบี้ยวในความทรงจำกลับมาอยู่ตรงหน้าอีกครั้ง (Rakwattananon, 2021, pp.118-119)

และอีกเหตุการณ์หนึ่งคือ ตอนที่ญาติ ๆ พากันไปพบพ่อแม่ของหลานชายเพื่อคาดคั้นให้พ่อแม่ยอมรับว่าหลานคนนี้เป็นไม่ใช่หลานชายตัวจริง

แล้วน้องชายคนเล็กก็ผุดลุกขึ้น บอกว่าพวกเขาเป็นบ่าวอะไรกัน ลูกเขาจะไม่ใช่หลานชายพวกเขา ได้ยังไง พวกเขาจึงยืนยันไม่ใช่ ยิ่งงังก็ไม่ใช่ เด็กคนนี้เป็นไม่ใช่หลานของพวกเขา หลานชายพวกเขาไม่ได้เป็นคนแบบนี้ ไม่ได้ทำตัวแบบนี้ น้อง ๆ ทำอะไรกับลูกชายของตัวเอง (Rakwattananon, 2021, p.124)

การที่ญาติๆ เข้าไปก้าวก่ายกับการศึกษาการอบรมเลี้ยงดูลูกของครอบครัวหลานชาตินั้นเป็นการกระทำให้พ่อแม่ของหลานชายตกอยู่ในภาวะเครียด เพราะถูกบีบบังคับ ทางออกของพ่อแม่ก็คือการไปส่งสอนลูกชายให้ปฏิบัติตัวตามที่พ่อแม่ต้องการ ซึ่งเป็นการสร้างความกดดันอย่างรุนแรงให้ลูกชาย เมื่อลูกชายต่อต้านจึงทะเลาะกัน พ่อแม่พาลังปากพูดออกไปด้วยความโกรธว่า เขาไม่ใช่ลูก ลูกตัวจริงของพวกเขาอยู่ที่ไหน การพูดเช่นนี้ก็เพื่อให้ลูกชายเป็นเด็กดีอย่างที่เคยเป็น แต่เขากลับคิดว่าพ่อแม่ไม่ต้องการเขาเป็นลูก ดังนั้นเขาก็ไม่ต้องการให้ทั้งสองคนนี้เป็นพ่อแม่ของเขาเช่นกัน ผลที่ตามมาคือ ลูกชายฆ่าพ่อแม่ของตนเองอย่างโหดเหี้ยม ดังข้อความที่เด็กชายให้การต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจว่า

จู่ ๆ พ่อแม่ก็เอาแต่พูดว่าผมไม่ใช่ลูกของพวกเขา บอกว่าลูกของพวกเขาจะไม่มีวันทำตัวแบบนี้ ไม่มีวันกลายเป็นเด็กแบบนี้ แล้วก็เอาแต่ถามผมว่าเอาลูกตัวจริงของพวกเขาไปไว้ที่ไหน ผมเลยคิดว่าพวกเขาจะไม่อยากได้ผมเป็นลูกแล้ว ผมก็เลยไม่อยากได้พวกเขาเป็นพ่อแม่ผมแล้วเหมือนกัน (Rakwattananon, 2021, p.127)

จากข้อความแสดงให้เห็นว่าการที่ลูกต้อร้อน ไม่เชื่อฟัง ไม่ปฏิบัติตามความต้องการของพ่อแม่ นั้นเป็นพฤติกรรมเยี่ยงคนที่ไม่ใช่ลูก

การฆ่าพ่อแม่หรือการทำมาตุฆาตปีศาจในทางพระพุทธศาสนาถือเป็นอนันตริยกรรม คือ กรรมที่เป็นบาปหนักที่สุด (Royal Academy, 2013, p.1368) ในเรื่องสั้นเรื่องหลานชายคนโปรดนี้ ผู้เขียนได้นำพฤติกรรมการฆ่าพ่อแม่ของลูกชายมาเป็นสัญลักษณ์แสดงถึงการกำจัดค่านิยมที่ว่า “ลูกชายหลานชายที่ดีต้องปฏิบัติตามอยู่ในกรอบความต้องการของพ่อแม่และเครือญาติ” ให้สูญสิ้นไป เพื่อคืนเสรีภาพในการดำเนินชีวิตตามแนวทางที่ลูกหลานต้องการ

3. ด้านขนบธรรมเนียมและความเชื่อ

ชาติจีนเป็นชาติเก่าแก่ มีอารยธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีมาช้านาน ธรรมเนียมจีนเป็นความนิยมของคนจีนส่วนใหญ่ที่ปฏิบัติสืบต่อกันมา เมื่อชาวจีนอพยพมาแหล่งที่อยู่มั่นคงแล้ว ประเพณีการเฉลิมฉลองเทศกาลสำคัญของคนจีนก็จัดขึ้นตามคติความเชื่อที่คนในชุมชนสืบทอดกันมาอย่างยาวนาน ผลการวิจัยพบภาพสะท้อนด้านขนบธรรมเนียมและความเชื่อ 5 ประการ ได้แก่ การไหว้เทพเจ้าในศาลเจ้า การแขวนโคมแดง การสวมชุดที่ฟ้าสีแดง การไหว้บรรพบุรุษ และการให้อังเปา

3.1 การไหว้เทพเจ้าในศาลเจ้า เมื่อตั้งรกรากรวมตัวเป็นชุมชนแล้วจะต้องสร้างศาลเจ้าในชุมชนนั้นเสมอ เพื่อประดิษฐานสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่คนในชุมชนนับถือศรัทธาเป็นที่พึ่งทางใจของชุมชน ได้กราบไหว้เพื่อความศิริมงคล ทำพิธีกรรมร่วมกันและขอพร ดังข้อความจากเรื่องสั้นเรื่องงานเฉลิมฉลองสีแดง

เด็กชายไม่เคยมาที่ศาลเจ้านี้มาก่อน หากจำได้ว่าแม่เคยเล่าให้เขาฟังว่าเคยไหว้ลูกชายอีกคน (ซึ่งก็คือเขา) ที่ศาลเจ้าแถวบ้าน เด็กชายเข้าใจเอาเองว่านี่จะเป็นที่นี่ (Rakwattananon, 2021, p.64)

การกราบไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ในศาลเจ้าเพื่อขอพรให้ได้ลูกชายเป็นความเชื่อที่แนบแน่นมากับสังคมจีนโบราณ ยังมีลูกชายหลายคนยังดี คนจีนถือว่าถ้าปราศจากลูกชาย ร่ำรวยไปก็ไร้ประโยชน์ และก็จะสิ้นสกุล

3.2 การแขวนโคมแดง ในช่วงเทศกาลตรุษจีน คนไทยเชื้อสายจีนจะแขวนโคมแดงไว้บริเวณหน้าบ้าน โดยเชื่อว่าเป็นการขึ้นทางให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ สิ่งมงคลเข้ามาภายในบ้าน ช่วยให้อยู่ดีมีสุข ร่ำรวยเงินทอง คนในครอบครัวมีสุขภาพแข็งแรง ดังข้อความจากเรื่องสั้นเรื่องงานเฉลิมฉลองสีแดง

เมื่อวันสำคัญเวียนมาบรรจบ โคมสีแดงสองดวงจะถูกนำมาประดับที่สองข้างของหน้าบ้าน ทุกหลัง (Rakwattananon, 2021, p.64)

3.3 การสวมชุดที่ฟ้าสีแดง “ชุดที่ฟ้ามีลักษณะเป็นเสื้อที่มีชายเสื้อยาวปกคลุมไปถึงท่อนขาของผู้สวมใส่ มีขนาดพอดีตัว เน้นทรวดทรงของผู้สวมใส่ ด้านข้างจะมีตะเข็บผ่าเพื่อให้ออกกำลังกายได้สะดวก” (www.bangkokbizng) ชุดที่ฟ้าเป็นชุดประจำเทศกาลตรุษจีนที่ผู้หญิงนิยมสวมใส่เพื่อความสวยงามและให้เข้ากับบรรยากาศเฉลิมฉลองเทศกาลตรุษจีนหรือวันปีใหม่ของจีน ดังข้อความจากเรื่องสั้นเรื่องงานเฉลิมฉลองสีแดง

แม่ในชุดที่ฟ้า พ่อในเสื้อคอปัสแดงเอ่ยคำอวยพรกับเขาแทนที่จะเป็นคำทักทาย อย่างเช่นทุกวัน “สิ่งร้าย ๆ หายไปในวันนี้” “ต่อไปขอให้แม่แต่สิ่งดี ๆ เข้ามา” เขาเอ่ยตอบกลับพ่อ และแม่ด้วยประโยคเดียวกันตามธรรมเนียม (Rakwattananon, 2021, p.59)

ส่วนในเรื่องสั้นเรื่องคุณ, ฝนพรำ และแมวดำ ตัวละคร ‘คุณ’ ซึ่งเป็นคนไทยแท้แต่งชุดที่ฟ้าไปในงานสมรสของเพื่อนคนจีนตามลักษณะที่เจ้าบ่าวเจ้าสาวกำหนดไว้ ดังข้อความ

“งานแต่งต้องใช้ชุดจีนด้วยหรือ” ผมต่อบทสนทนา คุณก้มลงสำรวจชุดของตัวเองเล็กน้อย แล้วผมก็ได้รู้ว่าเพื่อนของคุณเป็นคนจีน งานแต่งครั้งนี้ เพื่อนเจ้าสาวและเจ้าบ่าวต้องใช้ชุดจีนทุกคน (Rakwattananon, 2021, p.157)

และอีกเหตุการณ์หนึ่งคือ ตอนที่ตัวละคร ‘ผม’ พา ‘คุณ’ ซึ่งเป็นคนรักไปให้ ‘แม่’ ดูตัว ก็สวมชุดที่ฟ้า แม่ซึ่งเป็นคนจีนยุคเก่ามีความเห็นว่า

มักก็เข้าใจและขอบคุณ แต่การเอาชุดแบบนี้มาเพียงเพราะอยากได้การยอมรับ อยากทำตัวเป็นพวกเดียวกับเรา โดยที่ไม่เข้าใจความสำคัญของชุดแบบนี้ ไม่ได้ทำให้รู้สึกดีเลย (Rakwattananon, 2021, p.169)

จากตัวอย่างข้างต้นสะท้อนให้เห็นมุมมองของผู้เขียนที่มีต่อชุดที่ฟ้าว่า ปัจจุบันชุดที่ฟ้าสามารถสวมใส่ได้หลายโอกาส ไม่เฉพาะกับเทศกาลตรุษจีนเท่านั้น ยังนิยมใส่เป็นชุดเจ้าสาว เพื่อนเจ้าสาว โดยปรับเปลี่ยนแบบของชุดให้มีความร่วมสมัยเหมาะสมกับงาน จุดมุ่งหมาย และกาลเทศะ

3.4 การไหว้บรรพบุรุษ เป็นพิธีกรรมที่แสดงความกตัญญูต่อบรรพชน พิธีกรรมนี้เป็นคุณสมบัติที่ดีของมนุษย์ทุกกลุ่มชน

ในเรื่องสั้นเรื่องวันที่ครอบครัวกลับบ้าน กล่าวถึงหญิงชราวัย 78 ปี อยู่บ้านคนเดียวอย่างเงียบเหงา ว่าแห้ว มีเสียงทีวีที่เปิดไว้เป็นเพื่อน นานหลายปีที่หญิงชราคอยครอบครัวของลูกชายมาเยี่ยมและไหว้บรรพบุรุษในวันตรุษจีน ธรรมเนียมปฏิบัติที่กระทำกันมีขั้นตอนดังนี้ เริ่มด้วยครอบครัวของลูกชาย (ครอบครัวรับจ้าง) นำส้มผลไม้มงคลหมายถึงความโชคดีให้แก่หญิงชราแล้วกล่าวคำอวยพรแก่กัน (เรื่องนี้ใช้คำว่า กงสีฟาไล แปลว่า ขอให้อายุยืน) จากนั้นนำส้มวางบนหิ้งที่มีรูปบรรพบุรุษ ต่อด้วยการจุดธูปบอกกล่าวบรรพบุรุษแล้วรับประทานอาหารร่วมกัน เมื่อจะลากลับก็จะไปไหว้บรรพบุรุษ ท้ายสุดคือการแจกอั่งเปา เช่นตอนที่หิงลูกสะใภ้รับจ้างเข้าไปไหว้ปี

“ไม่เป็นไรอาจหิงแค่เอามาให้มักก็ขอบคุณแล้ว เอามาไหว้ปีก่อนมา ฮกเดินนำหน้าหิงไปที่หิ้ง หยิบธูปมาส่องดอก จุดด้วยไฟแช็กที่พกมาแล้วส่งให้ภรรยา อากัภิกรียาล่องแล้วรู้ฐานของลูกชายในวันนี้ทำให้หญิงชราเนืองแปลกใจอยู่ลึก ๆ” (Rakwattananon, 2021, p.25)

หลังจากที่ลูกชาย ลูกสะใภ้ และหลาน 2 คน ซึ่งเป็นพนักงานของบริษัทจัดหาครอบครัว จำกัด กลับไป แล้ว ลูกชายตัวจริงได้โทรศัพท์มาหาหญิงชราด้วยความห่วงใย พร้อมกล่าวขอโทษที่ปีนี้รวมถึงหลายปีที่ผ่านมาไม่ได้พาครอบครัวมาเยี่ยมหญิงชราและไหว้บรรพบุรุษ เนื่องจากมีงานจำนวนมากที่ต้องทำ และให้ความหวังแก่หญิงชราว่า จะมาหาปีหน้า ดังข้อความ

“ยังเลยม้ นี่ยังอยู่ออฟฟิศอยู่เลย ช่วงนี้งานยุ่งมาก” พอลูกชายพูดขึ้น หล่อนถึงฟังสังเกตได้ว่า เสียงของลูกชายฟังดูเหนื่อยล้าเหลือเกิน... “ขอโทษนะม้ ปีนี้ก็ได้ไปหา ไหว้ปีหน้านะ” (Rakwattananon, 2021, pp.36-37)

หญิงชราเข้าใจถึงความจำเป็นของลูกชาย ดังนั้นการไหว้บรรพบุรุษในวันสารทจีนที่จะมาถึง ในอีกหลายเดือนข้างหน้านี้ หญิงชราคงใช้บริการของบริษัทจัดหาครอบครัว จำกัด จัดหาลูก หลาน ลูกสะใภ้ มาบริการทดแทนครอบครัวของลูกชายตัวจริงเช่นเดิม

เรื่องสั้นเรื่องวันที่ครอบครัวกลับบ้าน ผู้เขียนได้สะท้อนความถดถอยของประเพณีตรุษจีนและปัญหาผู้สูงอายุที่ถูกลูกหลานทอดทิ้งให้อยู่อย่างเดียวดาย เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจและสังคมเปลี่ยนไป กลายเป็นกระแสทุนนิยม ส่งผลให้ความรักความผูกพันในครอบครัวลดน้อยลง คนในครอบครัวสนใจแต่เรื่องการทำงานเก็บเงินจนอาจมองข้ามความสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัวไป

ส่วนเรื่องสั้นเรื่องปีบอกว่า เป็นเรื่องราวของ ‘ซุน’ พี่ชายคนโตของครอบครัวที่ยึดถือและปฏิบัติตามถ้อยคำของป้าที่บอกไว้เกี่ยวกับการไหว้บรรพบุรุษอย่างเคร่งครัด เขากังวลใจว่าน้อง ๆ จะมาไม่ทันฤกษ์ไหว้ ซึ่งของไหว้ต้องครบและมีจำนวนถูกต้องตามธรรมเนียมที่ป้าได้บอกไว้ ดังข้อความ

“ป้าเคยบอกว่า ผลไม้ทุกชนิดต้องมีหก ไม่ก็แปดผล ต้องเป็นเลขคู่ แต่ห้ามมีสี่ลูก เพราะไม่เป็นมงคล ต้องมีหก ไม่ก็แปด ไม่งั้นก็ไหว้ไม่ได้” (Rakwattananon, 2021, p.143)

เมื่อลูกกลับผลไม้มงคลที่หมายถึงความสุข ความสดชื่นขาดไปหนึ่งลูก ทำให้เขาต้องรีบไปซื้อหิ้ง ๆ ที่น้องของเขาบอกให้ไหว้เท่าจำนวนที่มีจะได้ไม่เลยฤกษ์ไหว้ แต่เมื่อเขาได้ลูกกลับและกลับมาถึงบ้านน้อง ๆ ได้ไหว้บรรพบุรุษไปแล้ว เมื่อเลยฤกษ์ไหว้แล้ว ‘ซุน’ ก็ไม่ได้ไหว้บรรพบุรุษ โดยมีความเห็นว่า

พวกน้อง ๆ ไม่ฟังคำที่ป้าบอก ป้าบอกว่าถ้าไม่ครบก็ไหวไม่ได้ หมายถึง จะไม่มีการไหว้เกิดขึ้น จนกว่าของไหว้จะครบ (Rakwattananon, 2021, p.149)

เขาวางลูกพลับลูกเตี้ยวันนั้นไว้บนโต๊ะ พื้นผิวของมันบวบยุบลงไปตามแรงกดเป็นจ๊ักล้า ท้ารอย เสียรูปไม่ชวนมอง ไม่ต้องพูดถึงว่าใครจะนำมันไปรับประทาน (Rakwattananon, 2021, p.150)

เรื่องสั้นเรื่องป้าบอกว่า เป็นเรื่องสั้นที่ผู้เขียนต้องการสะท้อนให้เห็นว่า การยึดติดกับขนบธรรมเนียมโดยไม่มีกรยึดหยุ่นหรือการปรับเปลี่ยนให้เข้ากับยุคสมัยหรือสภาพสังคม ตลอดจนความเหมาะสม ความสะดวก ก็อาจจะเกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา

3.5 การให้อั่งเปา Konanthakiat (1998, p.109-110) กล่าวว่า “เงินอั่งเปา มีคำเรียกเฉพาะว่าเงินแต๊ะเอีย หรือเงินเอี้ยบช่วยจี เป็นเงินสิริมงคล ถ้าผู้ใหญ่หรือพ่อแม่ให้ลูกหลานเล็ก ๆ เงินมงคลนี้จะมี ความหมายอวยพรให้ได้รับโตไป ๆ แข็งแรง สติปัญญาดี หากให้ลูกหลานที่ทำงานแล้ว เงินเอี้ยบช่วยจีจะ อวยพรให้การทำงานก้าวหน้ารุ่งเรือง สุขภาพแข็งแรง”

อย่างไรก็ตาม ลูกหลานที่มีรายได้ก็สามารถให้อั่งเปาแก่ญาติผู้ใหญ่ได้เช่นกัน เป็นการอวยพรให้ญาติผู้ใหญ่มีสุขภาพแข็งแรง อายุยืนยาว

ในเรื่องสั้นเรื่องวันที่ครอบครัวกลับบ้าน หมิงชราได้ให้อั่งเปาแก่ลูกชาย ลูกสะใภ้ หลานชายและ หลานสาว เพียงฝ่ายเดียว หลานชายและหลานสาวของเงินอั่งเปาเพิ่มโดยคิดตามจำนวนชั่วโมงที่อยู่กับ หมิงชราซึ่งเธอก็ยินดีจ่าย เนื่องจากพวกเขาเป็นพนักงานของบริษัท จัดหาครอบครัว จำกัด หมิงชรา รู้เงื่อนไขข้อนี้ดี

หลานทั้งสองยกมือไหว้และรับอั่งเปาจากมือหล่อน เมื่อทั้งสองนั่งมองของสีแดงสดในมือดู สีหน้างุนงงที่ปรากฏขึ้นทำให้หล่อนอดถามไม่ได้ (Rakwattananon, 2021, p.31)

สรุปและอภิปรายผล

งานวิจัยนี้วิเคราะห์ภาพสะท้อนวัฒนธรรมเงินจากรวมเรื่องสั้น Family Comes First ด้วยรักและ ผูกพัน ของนริศพงศ์ รักพัฒนานนท์ ผลการวิจัยพบภาพสะท้อนวัฒนธรรมเงิน 3 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านภาษา พบว่า ภาษาเป็นวัฒนธรรมที่แสดงความเป็นชาติ เชื้อชาติ และแสดงถึงความผูกพันของชนชาติเดียวกัน 2. ด้านค่านิยม พบว่า มีค่านิยมเกี่ยวกับผู้ชายเป็นใหญ่ คือ การรักลูกหลานผู้ชายมากกว่าลูกหลานผู้หญิง ลูกชายต้องแต่งงานสืบทอดวงศ์ตระกูล และค่านิยมเกี่ยวกับสังคมอาวุโส คือ การให้ความเคารพผู้ใหญ่ ค่านิยมดังกล่าวนี้คนไทยเชื้อสายจีนรุ่นเก่าหรือรุ่นผู้ใหญ่ให้ความสำคัญและยึดติดอย่างมาก จนส่งผลกระทบต่อลูกหลานและทำให้เกิดปัญหาครอบครัวหลายประการ เช่น ลูกชายและลูกสาวขัดแย้งกัน ลูกสาวต้องการ ออกจากบ้านไปอาศัยอยู่ที่อื่น ลูกสะใภ้ถูกทารุณกรรมบีบบังคับจากแม่สามีให้ต้องมีลูกผู้ชาย ถ้าเป็นลูกผู้หญิง จะถูกฆ่า ลูกสาวฆ่าแม่ของตัวเอง ลูกชายฆ่าทั้งพ่อและแม่ของตัวเอง ลูกชายที่เป็นเกย์มีความทุกข์เพราะต้อง แต่งงานกับผู้หญิงเพื่อให้มีทายาทสืบวงศ์ตระกูล 3. ด้านขนบธรรมเนียมและความเชื่อ พบว่า ในเทศกาล ตรุษจีนมีการไหว้เทพเจ้าในศาลเจ้าเพื่อความเป็นสิริมงคลและขอพร การแขวนโคมแดงเพื่อขึ้นนำทางให้

สิ่งศักดิ์สิทธิ์เข้ามาในบ้านช่วยให้ญาติมีสุขภาพ ร่ำรวยเงินทอง การสวมชุดที่เพ้าสีแดงเพื่อความสวยงามและให้เข้ากับบรรยากาศการเฉลิมฉลองเทศกาลตรุษจีน การไหว้บรรพบุรุษเพื่อแสดงความกตัญญูต่อบรรพชน และการให้อั่งเปาเพื่ออวยพรให้ผู้รับมีสุขภาพแข็งแรง สติปัญญาดี การงานก้าวหน้ารุ่งเรือง ขนบธรรมเนียมและความเชื่อดังกล่าว คนไทยเชื้อสายจีนรุ่นเก่าหรือรุ่นผู้ใหญ่ยังคงยึดถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด แต่รุ่นลูกหลานจะให้ความสำคัญน้อยลง สะท้อนให้เห็นความถดถอยของประเพณีตรุษจีน ปัญหาผู้สูงอายุถูกลูกหลานทอดทิ้ง

ผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าวรรณกรรมเป็นภาพสะท้อนของสังคมซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Boonkhajorn (2017, pp. 5-6) ที่กล่าวว่า การสะท้อนสังคมของวรรณกรรมเป็นภาพสะท้อนประสบการณ์ของผู้เขียน และเหตุการณ์ส่วนหนึ่งของสังคม วรรณกรรมจึงมีความเป็นจริงทางสังคม สอดแทรกอยู่ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Bunto (1999) Chen (2011) Xu (2012) Ma (2012) และ Chen (2013) ที่วิเคราะห์ภาพสะท้อนคนไทยเชื้อสายจีนจากวรรณกรรมประเภทนวนิยายและเรื่องสั้น พบว่า ด้านครอบครัวต้องการมีลูกชายมากกว่าลูกสาวเพื่อสืบทอดวงศ์ตระกูล ด้านสถานภาพทางเพศ สถานะทางเพศของผู้ชายสูงกว่าผู้หญิง ผู้ชายต้องเป็นผู้นำ ด้านคุณธรรม มีความกตัญญูตเวที เคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ ด้านความเชื่อ ขนบธรรมเนียม และประเพณี คนไทยเชื้อสายจีนรุ่นเก่ายังคงยึดถือและรักษาไว้ได้อย่างดี แต่รุ่นลูกหลานให้ความสำคัญกับขนบธรรมเนียมประเพณีเก่า ๆ ลดลง

จากการวิเคราะห์ภาพสะท้อนวัฒนธรรมจีนจากรวมเรื่องสั้น Family Comes First ด้วยรักและผูกพันของ นริศพงศ์ รักพัฒนานนท์ พบจุดเด่น คือ ผู้เขียนเน้นสะท้อนภาพปัญหาครอบครัวซึ่งเกิดจากการยึดติดกับค่านิยมอย่างเคร่งครัดของคนไทยเชื้อสายจีนรุ่นเก่าหรือรุ่นผู้ใหญ่ การเสนอภาพด้านลบของวัฒนธรรมจีนในวรรณกรรมยังไม่ปรากฏให้เห็นมากนัก จึงอาจกล่าวได้ว่า นริศพงศ์ รักพัฒนานนท์ เป็นนักเขียนคนแรก ๆ ที่ถ่ายทอดความเป็นจริงของปัญหาวัฒนธรรมจีนผ่านวรรณกรรมได้อย่างน่าทึ่ง สะท้อนใจ

ข้อเสนอแนะ

1. ควรวินิจฉัยการใช้ภาษาสร้างจินตภาพและคุณค่าในรวมเรื่องสั้น Family Comes First ด้วยรักและผูกพัน ของนริศพงศ์ รักพัฒนานนท์
2. ควรวินิจฉัยองค์ประกอบของเรื่องสั้นในรวมเรื่องสั้น Family Comes First ด้วยรักและผูกพัน ของ นริศพงศ์ รักพัฒนานนท์

References

- Bangkokbiznews. (2023). **Cheongsam: Dress Culture Passed on from Generation to the Next.** www.bangkokbiznews.com. (In Thai)
- Boonkhachorn, T. (2004). **Novels and Thai Society.** Faculty of Arts, Chulalongkorn University.
- Boontho, T. (1999). **Reflections of Chinese People's Way of Life in Novels by Yok Burapha** [Master's thesis]. Srinakharinwirot University. (In Thai)
- Chen, J. (2011). **Reflections in Thai Novels of the Big Family of Chinese-Thais** [Master's thesis]. <https://has.hcu.ac.th/jspui/handle/123456789/513>. (In Thai)
- Deeprawat, K. (2021). **Honjok (Happiness from Within).** Amarin How to. (In Thai)
- Jitjamnong, D. (2022). **An Introduction to Literary Criticism.** The Book+. (In Thai)
- Konantakiet, C. (1998). **Kie Sung Huad Chai: Lucky Grateful Children.** Praew. (In Thai)
- Ma, Y. (2012). **Reflection of Chinese-Thai Society in the Novel of Prabhassorn Sevikul** [Master's thesis]. <https://has.hcu.ac.th/jspui/handle/123456789/518>. (In Thai)
- Rakwattananon, N. (2021). **Family Comes First.** Salmon. (In Thai)
- Sikkhakoson, T. (2016). **First Names, Family Names, and Family Name System: Important Identities of Chinese People.** Matichon. (In Thai)
- Suphanwanit, I. (2011). **Literature and Society: Reflections from Present Novels.** Faculty of Arts, Chulalongkorn University. (In Thai)
- Thai Post. (2022). **Announcement of the 19th Seven Book Award Committee B.E.2565: Short Stories.** www.thaipost.net. (In Thai)
- ThaiPBS. (2023). **Announcement of The SEA Write Organising Committee 2023.** <https://www.thaipbs.or.th/news/content/333452>. (In Thai)
- Thai Royal Institute. (2013). **Thai Royal Institute Dictionary B.E. 2544.** Thai Royal Institute. (In Thai)
- Xu, W. (2012). **The Settlement of Chinese-Thais in Thai Society as Reflected in Thai Novels** [Master's thesis]. <https://has.hcu.ac.th/jspui/handle/123456789/662>. (In Thai)